

**TÜRKİYE KOMÜNİST
PARTİSİ
PROGRAMI**

**Türkiye
Komünist Partisi
5. Kongre
Belgeleri
(II)**

BASIM TARİHİ : Kasım 1983

TKP YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
ÇAĞIMIZIN KARAKTERİ VE TÜRKİYE'NİN EMPERYALİST SİSTEM İÇİNDEKİ YERİ	12
TÜRKİYE'NİN DURUMU	17
TÜRKİYE HALKININ ULUSAL VE SOSYAL KURTULUŞ YOLU	28
- Faşist diktatörlüğün yıkılması ve ulusal demokrasinin kurulması	28
- Ulusal demokrasi	32
- Antiemperyalist demokratik halk devriminin tamamlanması	41
- Sosyalist amacımız	44

Giriş

TKP'nin kuruluşu ve devraldığı miras

Türkiye Komünist Partisi Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisiyle, yeryüzünde yep-

yeni bir çağın, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının açıldığı bir dönemde, Türkiye'de ulusal kurtuluş savaşına atılan işçi sınıfının, halkımızın bağrından doğmuştur.

Sömürgeci boyunduruğa, saldırgan yabancı devletlere ve Osmanlı zorbalığına karşı verilen ulusal kurtuluş savaşımızın ve Türkiye işçi sınıfının tarihi boyunca yürüttüğü sınıf savaşlarının şanlı geleneklerini, Türk ulusunun ve Anadolu'da yaşayan Kürt ulusu ve öteki milliyet ve azınlık halkların yarattıkları tüm insancıl, halkçı, ilerici kültür mirasını; 10 Eylül 1920'de kurulan, ülkemizin en eski partisi Türkiye Komünist Partisi yaşatıyor.

TKP kurulduğu günden bu yana halkımızın emperyalizme, iç gericiliğe, büyük sermayenin ve toprak ağalarının egemenliğine karşı savaşlarının ön sıralarında yer aldı; komünistler ulusal kurtuluş savaşına silah elde katıldı. TKP, halkın ulusal çıkarlarını, ulusal bağımsızlığı, genel demokratik hak ve özgürlükleri, çalışan insanların, işçi, köylü, zanaatkar, memur tüm halkın sosyal, ekonomik haklarını, kurulduğu günden beri aralıksız süren barbarca zorbalıklara göğüs gererek savundu.

TKP'nin yakın ve uzak amacı

TKP'nin güncel olarak başlıca amacı, Türkiye'yi emperyalizmin saldırgan politikasına araç olmaktan ve işbirlikçi oligarşinin faşist diktatörlüğünden kurtarmak, ulusal demokrasiyi gerçekleştirmek, emekçilerin yaşam koşullarını iyileştirmek, ülkede ulusal baskıya son vermek ve Türkiye'yi bölgede bir barış etkeni durumuna yükseltmektir. Antiemperyalist demokratik halk devrimi bu yoldan başarıya ulaşacaktır.

TKP'nin vazgeçilmez amacı sosyalizmdir. Türkiye işçi sınıfını ve halkının çoğunluğunu bu yüce ülkü çevresinde birleştirmek ve onları sosyalizm için savaşa hazırlamak, TKP'nin tüm politik çalışmalarının içeriğini oluşturur.

TKP, Türkiye işçi sınıfının devrimci partisidir. İşçi sınıfının tarihsel öz görevi insanın insan tarafından sömürülmesine dayanan kapitalist düzene devrimci yoldan son vermek, biricik insancıl, adaletli, demokratik toplum olan sosyalizmi ve sonra da komünizmi kurmaktır. İşçi sınıfı kendi komünist partisi öncülüğünde birleşmeden bu amacını gerçekleştiremez.

TKP'nin ilkeleri Çağımızın tek doğru, bilimsel, devrimci öğretisi olan yaratıcı Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi, TKP'nin tüm eylemlerinin yol gösterici ilkesi ve politikasının bilimsel temelidir. TKP, burjuva ideolojisine, milliyetçiliğe ve şovenizme, antikomünizme ve antisovyetizme, sağ ve "sol" oportünizme karşı aralıksız ideolojik savaş yürütür.

TKP, uluslararası komünist hareketin ayrılmaz bir parçasıdır; bu hareketin birliği ve onun tüm antiemperyalist güçlerle ve barış güçleriyle bağlaşıklığı uğruna aralıksız çalışmak partinin ödevidir. Uluslararası komünist hareketin öncüsü, temel dayanağı olan SBKP ile kardeşçe birlik ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm reel sosyalizm ülkeleriyle dayanışma TKP'nin temel enternasyonalist ilkesidir.

TKP, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının ulusal kurtuluş savaşlarıyla dayanışma içindedir. TKP aynı zamanda ulusların kendi kaderini tayin hakkını, ayrılma hakkını ödünsüz savunur.

TKP'nin kurucusu ve ilk genel başkanı Mustafa Suphi tüm yaşamı ile enternasyonalistliğin ve yurtseverliğin büyük örneği oldu. O, Bolşeviklerin safında karşı-devrimle savaştı, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluşu yolunda can verdi.

TKP, Mustafa Suphi'nin çizgisinden ayrılmadı, ayrılmıyor.

TKP, proleter enternasyonalizmi yolunda ilerliyor. Bu yolda, Türkiye işçi sınıfının ve halkının ulusal görevleri ile uluslararası işçi sınıfının ve toplumsal ilerleme güçlerinin ortak görevlerini; partinin kendi ülkesinin işçi sınıfı önündeki sorumluluğu ile tüm ülkelerin işçileri önündeki sorumluluğunu birleştiriyor.

***

Ulusal kurtuluş savaşında

TKP'nin 5. Kongresinde onaylanan bu program, TKP'nin 4. Programıdır.

TKP'nin Birinci Programı, ulusal kurtuluş savaşını başarıya ulaştırma ve demokratik bir cumhuriyet kurma görevlerini içeriyordu. 1919-1923 yıllarında ulusal kurtuluş savaşı başarıya ulaştı. Ulusal kurtuluş güçleri, Osmanlı Padişahlığını ve Halifeliği silip süpürdü, bağımsız genç Türkiye Cumhuriyeti kuruldu. Böylece partimizin Birinci Programı ile öne konan amaçlardan bir bölümü gerçekleşmiş oldu.

Bağımsızlığı savunma savaşında

TKP'nin İkinci Programı ulusal burjuvazinin devlete egemen olduğu yeni koşullara göre hazırlandı.

1926 Programı, ulusal kurtuluş devriminin yarıda kalan görevlerini antiemperyalist, antifeodal demokratik devrimle çözme ve emperyalizme bağımlılığa, kapitülasyon koşullarına geri dönüş yönündeki her tür girişime karşı savaş ödevlerini içerdi. İkinci Program, kapitalist ülke-

lerde faşizmin büyük bir tehlike olduğu ve emperyalistlerin yeni bir dünya savaşına hazırlandıkları koşullarda hareketin gereklerini karşılamaz oldu. 1932 yılında yapılan 4. Parti Kongresi, İkinci Programın değiştirilmesi kararını aldı.

Faşizme ve savaş karşı

TKP, İkinci Dünya Savaşı öncesinde ve savaş yılları boyunca ağır baskılara göğüs gerdi. Parti, Türkiye'yi Nazi Almanyası'nın yanında savaşa sürüklemek isteyen faşizm yanlısı hükümetlere ve Nazi ajanı ırkçı-faşist harekete karşı savaştı. Savaş vurguncusu kapitalistlere karşı emekçilerin çıkarlarını savundu. TKP, 1943 yılında yapılan MK Plenumunda, faşizme ve vurgunculuğa karşı geniş bir cephe platformunu onayladı. Komünistler ve tüm antifaşist güçler, Türkiye'nin Nazi Almanyası ile birlikte savaşa sürüklenmesini önlemede önemli bir rol oynadılar.

Demokrasi için

Savaş sonrasında TKP tek partili rejime son verilmesi, genel demokratik özgürlüklerin elde edilmesi, barışın ve ulusal bağımsızlığın savunulması, toprak reformunun gerçekleşmesi için tüm demokratik güçlerin işbirliğini sağlamaya çalıştı. Dünyada ve Türkiye'de değişen koşullarda, 1946 yılında legal olarak kurulan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin programı, TKP'nin güncel politik amaçlarını yansıtıyordu. 1950 sonrasında iktidarın Amerikan emperyalizminin güdümündeki büyük burjuvazi ile büyük toprak sahiplerinin eline geçmesiyle, emperyalizmin "soğuk savaş"ı kışkırttığı koşullarda, ülkede antidemokratik, halk düşmanı bir baskı rejimi kuruldu. Hükümetin halk düşmanı politikasına ve Kore savaşına karşı savaşıma atılan TKP'ye karşı, o güne kadar eşi görülmedik bir saldırı başladı.

Atılım öncesi geçici zayıflıklar

1950-1960 döneminde, ağır tutuklamalar nedeniyle parti çalışmasında geçici zayıflıklar ortaya çıktı. 27 Mayıs 1960 devirmesiyle ortaya çıkan elverişli ko-

şullardan TKP bu nedenle yararlanamadı.

TKP, 1960-1970 yılları boyunca Türkiye'de kapitalizmin gelişmesindeki yeni özelliklere ve dünya kapitalizminin genel bunalımındaki yeni aşamaya uygun bir program hazırlamak ve bu temelde parti kadrolarının ideolojik, politik birliğini gerçekleştirmek için çalıştı. 1961 yılında kurulan Türkiye İşçi Partisi'ni destekledi ve antiemperyalist, demokratik güçlerin tek bir cepheye birleşmesi için yol gösterici çabalarda bulundu. Parti, çalışmasındaki zayıflıkları gidermeye çalıştı.

Atılım dönemi

TKP'nin 1973 yılında aldığı kararlar, parti tarihinde yeni bir dönem başlattı. Bu dönem her bakımdan yeni bir atılım dönemi, eylem yıllarıydı. Partinin yeni programını onaylama görevini, 1977 Parti Ulusal Konferansı yerine getirdi. Partinin Üçüncü Programı, Marksizm-Leninizm ışığında çağımızı ve Türkiye'deki sosyal-ekonomik koşulları çözümlemesi ve buradan çıkardığı uzak ve yakın amaçlar bakımından genel olarak değerini koruyor.

Yeni durum, yeni program

Ancak, geçen dönem içinde dünyada ve Türkiye'de önemli değişiklikler oldu. Emperyalizm uluslararası alandaki yumuşamayı baltalamaya yöneldi, gerginlik ve çatışma politikasını öne çıkardı. Bunun sonucunda dünya çapında bir nükleer savaş tehlikesi son derece arttı. Türkiye'de Amerikan emperyalizminin desteğiyle faşist bir diktatörlük kuruldu. Bu gelişmeler ve tüm barış yanlısı ve diktatörlük karşıtı güçlerle geniş bağlaşıklık kurmak, yığınların savaşımını yükseltmek görevleri, parti strateji ve taktiğini yeniden düzenlemeyi zorunlu kıldı. TKP 5. Kongresi, Üçüncü Program'ı yeni duruma uygun geliştirecek bu görevi yerine getirdi.

Çağımızın karakteri ve Türkiye'nin emperyalist sistem içindeki yeri

Dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'yle başlayan içinde yaşadığımız çağ, dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır. Çağımızdaki

temel çelişki kapitalizm ile sosyalizm arasındadır. Evrensel gelişmenin ana yönünü, başta Sovyetler Birliği olmak üzere dünya sosyalist sistemi belirliyor. Kapitalist ülkeler işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi, dünya sosyalist sistemiyle birlikte emperyalizme karşı savaşımın temel güçlerini oluşturuyor, dünya devrimci sürecini ilerletiyorlar.

Günümüzde sosyalist ülkeler çok yönlü gelişmelerini sürdürüyor, yeni yeni ülkeler sosyalist gelişme yoluna koyuluyor. Kapitalist ülkelerde işçi sınıfının toplumsal gelişme üzerindeki etkisi artıyor, bağlaşıklarıyla birlikte tekellerin egemenliğine karşı savaşımı yükseltiyor. Asya, Afrika, Latin Amerika halkları antiemperyalist savaşımında yeni kazanımlar elde ediyor. Bağlantısız ülkeler hareketinin antiemperyalist içeriği derinleşiyor. Emperyalizmin etki alanı daralıyor.

Kapitalizmin bunalımı ve emperyalizmin saldırgan politikası

Kapitalizmin genel bunalımı derinleşiyor, devresel bunalımlarla içiçe geçiyor. Kapitalist sistem içindeki istikrarsızlıklar artıyor. Emperyalistler arası çelişkiler keskinleşiyor.

Emperyalizm zayıfladıkça saldırganlığı daha da artıyor. Uluslararası gericiliğin başını çeken ABD emperyalizmi,

tarihin gidişini çevirmek amacıyla saldırgan stratejisini başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelere, dünyadaki tüm antiemperyalist güçlere yöneltiyor.

ABD egemen çevreleri sosyalist ülkeler karşısında askersel üstünlük kazanmak amacıyla silahlanma yarışına eşi görülmedik bir hız veriyor. NATO yeni bir dünya savaşı hazırlıklarında baş rolü oynuyor. ABD emperyalizminin ilk nükleer vuruş yapma olanağını eide etmeyi amaçlayan girişimleri, insanlığın bir nükleer savaşta yok olması tehlikesini artırıyor.

Bugün dünyamızda ABD emperyalizminin kendi yararına bir değişiklik elde etmek için baskı, tehdit ve zorbalığa başvurmadığı tek bir kıta, tek bir bölge yoktur. ABD emperyalizmi Ortadoğu bölgesini de kendi yaşamsal çıkar alanı sayıyor ve buradaki antiemperyalist gelişmeleri önlemek için her yola başvuruyor.

Türkiye: Emperyalizme bağımlı ülke

Dünya kapitalist sisteminin bir parçası ve emperyalizme ekonomik, politik ve askersel bakımdan bağımlı bir ülke olan Türkiye, kapitalist

dünya sisteminin derinleşen genel bunalımının ağır sosyal, ekonomik, politik sonuçlarının doğrudan etkisi altındadır. Aynı zamanda, emperyalizmin, dünyanın neresinde olursa olsun, giriştiği her türlü askeri serüvenin tehlikeli sonuçlarıyla yüzyüze bulunuyor.

Türkiye, ilk sosyalist ülkenin, Sovyet Rusya'nın büyük yardımlarıyla, yeryüzünde emperyalizme karşı ilk ulusal kurtuluş savaşlarından birini utkuya ulaştırarak kurulmuştur. Türk-Sovyet dostluğu, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasında önde gelen ilkelere biri olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında emperyalizm, özellikle ABD emperyalizmi, "Truman Doktrini" ve "Marshal Planı"nda somutlanan yeni-sömürgeci yöntemlerle, iç gerici güçlere, büyük burjuvaziye ve büyük toprak sahiplerine ve bürokratik burjuvaziye dayanarak, Türkiye üzerinde egemenlik kurdu. Türkiye NATO'ya ve bir dizi ikili

kölelik anlaşmalarıyla ABD'ye bağımlı, uydu bir ülke durumuna geldi.

Bölgedeki stratejik coğrafi konumundan dolayı Türkiye, NATO'nun ve ABD emperyalizminin savaş planlarında önemli bir yer tutuyor. Sovyetler Birliği ile en uzun sınıra sahip NATO ülkesi olan Türkiye, aynı zamanda Balkanlar, Doğu Akdeniz, Yakınoğu arasında bir düğüm noktasıdır. Emperyalistler, Türkiye'nin bu stratejik konumunu, hem Sovyetler Birliği'ne ve Balkanlardaki sosyalist ülkelere, hem de Ortadoğu'daki ulusal kurtuluş hareketlerine karşı bir sıçrama tahtası olarak görüyorlar. Türkiye üzerindeki çok sayıdaki NATO ve Amerikan üssü, Türkiye'yi tüm komşu ülkelere karşı bir tehdit unsuru durumuna getiriyor ve ülkemizi nükleer savaş alanı olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyor.

Ülkenin ekonomik politikasını, İMF—Dünya Bankası gibi yeni-sömürgeci emperyalist finans kuruluşları dikte ediyor. Uluslararası tekeller artan ölçüde ekonomiye sızıyor. Emperyalist ülkeler, AET aracılığıyla Türkiye'nin yeni-sömürgeci bağımlılığını daha da artırmaya çalışıyorlar.

Emperyalistler ve özellikle Amerikan emperyalizmi, ülkemizdeki konumlarını pekiştirmek için her yola başvuruyor. Geçmişte çok yönlü baskılarla, hükümetlerin kuruluşundan dış politikaya kadar her alanda içişlerimize karışan, en temel insan haklarını kabaca çiğneyen işbirlikçi, burjuva hükümetleri destekleyen, antiemperyalist, demokratik halk hareketine karşı terörizmi tırmandıran, gerici askersel müdahale ve devirmeleri kışkırtan emperyalistler, bugün de kendi bencil çıkarları için faşist diktatörlüğü destekliyorlar. Onu halka, barış ve demokrasi güçlerine karşı saldırılarında yüreklendiriyorlar.

İşbirlikçi oligarşinin ideolojik saldırı cephaneliği, emperyalizmin antikomünist, antisovyet saldırı silahlarından ve şovenizmden oluşuyor. Bu silahlar yalnız 1922'den bu yana illegal çalışmak zorunda olan komünistlere karşı değil, tüm barışsever, demokrat güçlere karşı amansızca

kullanılıyor. İşbirlikçi oligarşi, onun faşist diktatörlüğü, uluslararası yumuşamayı kendi varlığı için bir tehlike olarak görüyor.

Türkiye: Emperyalizmin zayıf halkası Tüm bunlara karşın, Türkiye emperyalizmin zayıf bir halkasıdır. Türkiye halkının ulusal ve sosyal kurtuluşu için uluslararası koşullar elverişlidir. Dünyadaki karşılıklı güçler ilişkisi yer yer ortaya çıkan geçici başarısızlık ve yenilgilere karşın, sürekli olarak antiemperyalist güçlerden yana değişime uğruyor. Sosyalist sistemin başarıları ülkemiz emekçilerini devrimcileştiriyor, Türkiye halkını savaşında esinlendiriyor.

SSCB: Barışın kalesi İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, insanlığın yeni bir dünya savaşıyla karşılaşmaması, devletler arası ilişkilerde yumuşama ve silahsızlanma yolunda atılan tüm adımlar, en önce Sovyetler Birliği'nin kararlı barış politikasının ve onun ekonomik, politik, askersel her alandaki büyük gücünün eseridir. Barışın kalesi olan sosyalist sistemde, savaştan, savaş hazırlığından, silahlanma yarışından, yayılmacılıktan çıkarılan sınıf ve kesimler, politik güçler yoktur. Barış sosyalizmin doğası gereğidir.

Barış içinde Barış içinde yanyana yaşama, ekonomik, politik ve ideolojik alanda yanyana yaşama süregelen uluslararası sınıf savaşımının bir biçimidir. Karşıt toplumsal sistemlerin barış içinde yanyana yaşaması, devletler arasındaki anlaşmazlıkların zora ve zor tehdidine başvurmadan çözülmesi, devletlerin egemenliğine, toprak bütünlüğüne, eşitliğine, devletlerin egemenliğine, toprak bütünlüğüne, eşitliğine saygı, iç işlerine karışmama demektir. Bu ilkelerin eksiksiz gerçekleşmesi için savaşımın amacı, insanlığın yaşamından savaşı çıkarıp atmaktır. Barış içinde yanyana yaşama emperyalizmin baskısı altındaki halkların ve kapitalist ülkelerdeki emekçilerin kurtuluşları için savaşımalarını güçlendiriyor. Emperyalizmin en gerici güçlerini zayıflatıyor. Sosyalizmin kapitalizme olan üstünlüğünü çok daha iyi kanıtlamak için elverişli dış ko-

şulları olgunlaştırıyor.

En önemli görev: Emperyalizmin özü değişmedi. O, dün olduğu gibi bugün de insanlığın baş düşmanı, sömürünün, baskının, eşitsizliğin ve savaş tehlikesinin kaynağıdır. Günümüzde uluslararası alandaki en önemli görev barışı korumaktır. Her zaman sömürü ve baskıya karşı savaşımın en önünde yer alan komünistler, insanların en temel hakkı olan yaşama hakkını savunmak için, barış savaşımının da en önünde yer alıyorlar. Emperyalistlerin saldırganlığını gemlemek için, sosyalist ülkelerin, uluslararası işçi hareketinin, ulusal kurtuluş hareketinin, tüm savaş karşıtı güçlerin barış için birliğini, dayanışmasını güçlendirmek için her çabayı gösteriyorlar. Barış uğrunda savaşım, emperyalizme karşı savaşımından, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşımından ayrılmaz.

Türkiye'nin durumu

Bağımlı ve görece Türkiye'nin tüm olanaklarına karşı on yıllardır gerilikten ve derin **geri kapitalizm** bunalımlardan kurtulamamasının ana nedeni, ülkedeki emperyalizme bağımlı kapitalizmdir. Türkiye bugün dünya kapitalist sistemi içinde orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerin alt sıralarında yer alan bir tarım-sanayi ülkesidir. Türkiye kapitalizminin temel karakteri, emperyalizme çok yönlü bağımlılık ve görece geriliktir.

Türkiye'de kapitalist Kapitalizm Türkiye'de Osmanlı döneminde, görece geç ve karmaşık koşullarda gelişmeye başladı; 1930'larda uygulanmaya başlanan ekonomik "devletçilik" ile, yani devlet kapitalizmi ile yerleşti. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, emperyalizmin yeni-sömürgeci yöntemlerle desteklediği kapitalist ilişkilerin hızlı bir gelişme içine girmesiyle: Feodal kalıntılar yok olmaya başladı; iç pazar genişledi; üretici güçler kimi sektörlerde görece hızlı bir gelişme gösterdi; birçok dalda üretim arttı; kapitalizm tarımda da egemen oldu. 1970'li yıllarda: Sanayi üretimi tarımı geçti, yeni dallar oluştu; üretim çeşitlendi; hizmetler sektörü hızlı bir büyüme ve genişleme gösterdi; kentsel nüfus kırsal nüfusa yetiştirdi; sanayiye, inşaat, ulaşım ve hizmet sektöründe çalışanların

toplam sayısı ekonomik bakımdan aktif nüfusun %40'ına çıktı. Tarımda ücret karşılığı çalışanların oranı hızla arttı. Dünya sosyalist sistemi bu gelişmeler üzerinde dolaylı, dolaysız etkilerde bulundu. Türkiye ile eşit haklı ve karşılıklı yarar sağlayan ekonomik ilişkiler kurdu.

Tekelci sermaye ve devlet tekeli kapitalizmi ilişkileri Bugün en tepede 8-10 tekeli grup olmak üzere işbirlikçi tekeli burjuvazi ekonomide önemli bir denetim gücüne sahiptir. Tekelci grupların özel bankalarla içiçe geçmesiyle finans-kapitalin çekirdeği oluştu. Bağımlı bir devlet tekelci kapitalizmine özgü ilişkiler gelişiyor, devlet ile tekellerin içiçe geçme süreci ilerliyor.

Kapitalizmin sosyal, ekonomik ve politik sonuçları Türkiye ekonomisindeki bu değişiklikler, işçi sınıfı hareketinin güçlenmesi için gerekli koşulları ve sosyalizmin sosyal-ekonomik temelini hazırlıyor. Öte yandan bir avuç parababası artan ölçüde zenginleşirken, nüfusun ezici çoğunluğu yoksullaşiyor. İşçi sınıfının sömürsü yoğunlaşıyor. İşgücüne değerinin çok altında ödeme yapılıyor. Çalışma koşulları kötüleşiyor. Emek yoğunluğu baskı ve zorbalıkla artırılıyor. Kadın ve genç işçiler, tarım ve orman işçileri vahşice sömürülüyor.

Kentteki ve kırdaki küçük üreticilerin, orta katmanların durumu kötüleşiyor. Çok sayıdaki küçük ve orta işletme sahibi kapitalistin durumu sarsılıyor.

İşsizlik en büyük sosyal sorun olarak öne çıkıyor. Enflasyon, süregen fiyat artışları ulusal gelir dağılımındaki dengesizlikleri daha da derinleştiriyor. Emekçilerin konut, sağlık, eğitim vb. sosyal ve kültürel gereksinimlerinin karşılanma düzeyi geriliyor. Bilim, sanat ve kültürün gelişmesi, halka ulaşması güçleşiyor.

Bağımlı kapitalist gelişme ülkemizin emperyalizme daha sıkı bağlanmasına ve gericiğin her alanda tırmanmasına yol açtı. Egemen güçler halkın demokratik haklarına kabaca çığnıyorlar. Sermayenin bir avuç

elde yoğunlaşması süreci, işçi sınıfına, tüm emekçilere, Kürt halkına ve ilerici güçlere karşı artan baskı ve zorbalıkla atbaşı gidiyor.

Çokyapılı ekonomi Türkiye ekonomisi çokyapılı bir karakter taşıyor. Ekonomi, kapitalizm öncesine ve kapitalizmin ilk, gelişmiş ve son aşamalarına özgü üretim ilişkilerini birarada bağrında taşıyor.

Kapitalizmin gelişmesi, tarımda, ticaretle, para işlerinde ortakçılık, yarıcılık, tefecilik, geçimlik tarım biçimlerinde görülen kapitalizm öncesi, yarı-feodal ilişkileri ve yaygın küçük meta üretimini yok etmedi. Bu ilişkilerin önemi azalsa da, varlıkları sürüyor.

Büyük toprak mülklerinin büyük çoğunluğu bugün sahiplerince ya da kiracılarca kapitalist ilişkilerle işletiliyor. Küçük köylülerin topraklarının ele geçirilip ya da kiralanarak birleştirilmesiyle oluşturulan kapitalist çiftliklerin sayısı artıyor. Büyük toprakların düzenli ücretli işçi çalıştıran kapitalist işletmelere dönüşmesi uzun ve sancılı bir süreçtir.

Tarımda çalışan nüfusun çoğunluğunu oluşturan küçük üreticiler giderek yıkıma uğruyorlar. Ama küçük üretim tarımda hala çok yaygındır ve büyük önemini koruyor.

Küçük üretim yalnız tarımda değil, sanayide de önemli bir yer tutuyor. Türkiye'deki kapitalist işletmelerin ezici çoğunluğu, az sayıda işçi çalıştıran ve geri teknoloji kullanan işyerlerinden oluşuyor. Kapitalizmin gelişmesi ile bunlar bir yandan yıkıma uğrarken, öte yandan yenileri türüyor. Özel kapitalist sektörün modern imalat sanayi işletmeleri bile, çağdaş ölçütlere göre geri nitelikler taşımaktadır. Teknolojisi geridir, dışa bağımlıdır. Büyük sanayi işletmelerinin kendi aralarındaki girdi ve çıktı bağlantıları zayıftır, üretim araçları üretimi çok geri bir düzeydedir.

Türkiye'de yatırım malları ve aramaları üretiminin ana bölümünü devlet işletmeleri yapıyor. Devlet, elindeki işletmeleri ve öteki araçlarıyla sanayide, tarımda,

bankacılıkta ve ticarete yönlendirici bir rol oynuyor. Ekonomideki farklı yapılar arasındaki görece uyum, ancak devletin düzenleyici etkinliği ile sağlanabiliyor. Bu uyumun sağlanması her geçen gün zorlaşıyor.

Tekelleşme sürecinin hızlanması, tekellerin en başta siyasal erk aracılığıyla devlet kapitalizminin güçlü maddi olanaklarını kendi çıkarları için daha çok kullanmaları, yabancı sermaye ile işbirliğini güçlendirmeleri, bağımlı ve geri kapitalizme özgü çelişkileri ve oransızlıkları, bunalımı daha da artırıyor.

Emperyalizme bağımlılık, ağır emperyalist sömürü ve yağma ekonomik bunalımı derinleştiriyor. Türkiye sürekli emperyalist ülkelerin kredilerine muhtaç durumda bulunuyor. Emperyalist devletler ve İMF, Dünya Bankası gibi yeni-sömürgeciğin kolektif örgütleri Türkiye'ye verdikleri krediler için hem yüksek faizler dayatıyorlar, hem de bunlar karşılığında büyük ekonomik ve politik ödünler alıyorlar. Dış borçlar sürekli büyüyor. Uluslararası tekeller Türkiye'deki dolaylı ve dolaysız yatırımlarından büyük kârlar elde ediyorlar. İMF'nin dayattığı ekonomik politikaların uygulanmasıyla ekonominin dışa bağımlılığı daha da artıyor. Dışalım mallarının fiyatları yükseliyor. Buna karşılık dışsatım ürünlerinin fiyatları sürekli düşüyor. İMF'nin dayattığı devalüasyonlarla, emperyalizmin ticaret alanındaki bu sömürüsü daha da artıyor. Dış ticaret açığı, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana kronik bir sorun oldu. NATO'nun silahlanma harcamalarını artırması, dev ulusal fonların kaybına yolaçıyor. Türkiye hükümetlerinin AET ile yaptığı anlaşmalar halkımızın ve ulusal ekonominin zararına işliyor.

Yapısal bunalım Türkiye ekonomisi sürekli bir yapısal bunalım içindedir. 1975'lerden sonra yıkıcı sonuçları daha da derinleşen bu bunalımın temelinde ekonominin çokyapılı karakteri yatıyor. Ekonominin bu yapısı, üretici güçlerin gelişmesini güçleştiriyor, emperyalizme bağımlılığı artırıyor,

üretim sürecinde sürekli olarak tıkanıklıklara yol açıyor. Sanayi ve tarım, sanayinin çeşitli dalları, coğrafi bölgeler, üretim malları üretimi ile tüketim malları üretimi, genel olarak üretim ile tüketim arasında büyük denge-sizlikler ve eşitsiz gelişme hızları oluşuyor. Karabora-sa, spekülasyon, kaçakçılık, rüşvet, vurgun hızla yaygınlaşıyor. Sosyal eşitsizlikler, sınıfsal ayrımlar derinleşiyor.

Bunalımın kimi göstergelerinde görece ve geçici iyileşmeler ortaya çıksa bile, kapitalizmin Türkiye'de ekonomideki çokyapılılığı ve yapısal bunalımı ortadan kaldıramayacağını bugüne kadarki gelişme açıkça kanıtlamıştır. Köklü antiemperyalist, demokratik dönüşümler gerçekleştirilmeden bu bunalıma son verilemez.

İşbirlikçi Emperyalizmin ve iç gericiğin
teknelci burjuvazi Türkiye'deki en önemli sosyal-sınıfsal dayanağı işbirlikçi büyük burjuvazi ve özellikle onun teknelci kesimidir. Varlığını ve gücünü en başta emperyalizme ve devlet desteğine borçlu olan teknelci burjuvazi büyük burjuvazinin en örgütlü, en aktif, en hızlı güçlenen ve en asalak, en gerici kesimidir.

İşbirlikçi, teknelci burjuvazi en başta holdingler biçiminde örgütlenmiş, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde çok sayıda işletmeyi mülkiyetinde tutan, kimi dallarda küçük ve orta işletmeleri kendine çeşitli yollardan bağlamış küçük bir azınlıktır. Bu azınlık, hem kendi işletmelerindeki işçileri sömürüyor, hem de tüm tekel dışı kesimleri yağmalıyor, büyük tekel kârları elde ediyor. Az sayıda holding tüm özel bankaları ve sigorta şirketlerini ele geçirmiştir.

İMF'nin dayattığı ekonomik politikaların uygulanmasıyla işbirlikçi, teknelci burjuvazi tüm öteki kesimlerin zararına daha da güçlendi, asalaklığı, spekülâtörlüğü, vurguncu karakteri daha da belirginleşti. Emperyalizmle daha sıkı bağlandı, daha da gericileşti. Sıralarında faşist, şovenist, yayılmacı, gerginlik yanlısı, serüvenci eğilimler güç kazandı, giderek öne çıktı.

Bürokratik burjuvazi Devlet bürokrasisinin üst kesiminden çıkan bürokratik burjuvazi bakanlıklardaki, devlet işletmelerindeki konumlarını kullanarak sermaye sahibi oluyor, özel tekellerle dolaylı ve dolaysız ilişkiler kuruyor, İMF, Dünya Bankası, Rotary Klüp vb. aracılığıyla emperyalist çevrelerle bağlantıyor.

Ordunun üst kesimi OYAK ve Ordu Vakıfları gibi özgül ekonomik dayanaklara sahiptir, birçok yoldan özel tekellerle bağlar kurmuştur. Bu kesim 12 Eylül 1980'den sonra bu bağları ve ekonomik gücünü daha da artırdı. Pentagon ve NATO ile, silah tekelleriyle olan dolaysız ilişkileri ile emperyalizmle, özellikle de ABD emperyalizmiyle bağlantılıdır. Bu ilişkiler onu daha da gericileştiriyor.

Aracı, vurguncu burjuvazi Karaborsa, spekülasyon, tefecilik, kaçakçılık ve devlet sektörüne ve orduya müteahhitlik yoluyla yasal ve yasadışı yollardan büyük kârlar sağlayan aracı-vurguncu burjuvazi, bir dizi dolaylı-dolaysız yolla emperyalist çevrelerle ve işbirlikçi tekeli burjuvaziyle, bürokratik burjuvaziyle, ordu üst yönetimiyle ilişki içindedir.

Büyük toprak sahipleri Büyük toprak sahipleri egemen güçlerin özgül bir kesimini oluşturuyorlar. Bu kesim kırsal alandaki en gerici güçtür. Cumhuriyetin kurulmasından bu yana, görece azalmış da olsa, her dönemde, politik erk üzerinde önemli bir etkiye sahip olmuştur.

İşbirlikçi oligarşi Bugün Türkiye'de ekonomi ve devlet üzerindeki egemenliği işbirlikçi oligarşi elinde tutuyor. İşbirlikçi oligarşi, işbirlikçi tekeli burjuvaziden ve onun çevresinde kenetlenmiş olan işbirlikçi büyük burjuvazinin, büyük toprak sahiplerinin, bürokratik burjuvazinin, aracı-vurguncu burjuvazinin en kodamanlarından, ordu üst yönetiminden ve emperyalizmin, özel-

likle Amerikan emperyalizminin ülkedeki temsilcilerinden oluşuyor. Bu kesimler, aralarındaki kimi çelişkilere karşın, halka ve onun ulusal çıkarlarına karşı sıkı sıkıya kenetlenmişlerdir.

Burjuvazi içindeki ayrışma Burjuvazi içindeki ayrışma da artıyor. Emperyalizmle ve tekellerle bağı olmayan, sanayide etkinlik gösterenler başta olmak üzere küçük ve orta işletme sahiplerinin ve köy burjuvazisinin çıkarları işbirlikçi oligarşi ile çatışıyor, bunların ekonomik konumları geriliyor. Burjuvazinin bu kesiminin barış ve ulusal demokrasi savaşımında işçi sınıfıyla işbirliği yapması kendi çıkarınadır.

İşçi sınıfı İşbirlikçi oligarşiye karşı ana gücü işçi sınıfı oluşturuyor. İşçi sınıfı üretimde ve üretimin gerçekleşmesi için temel bir işlev gören alanlarda ücret karşılığında çalışan kol ve kafa emekçilerinden oluşuyor. 1980'lerin başında ekonomik bakımdan aktif nüfusun yaklaşık %25'i işçidir. İşçi sınıfı ana üretici güçtür. Onun ekonomideki ve toplumsal yaşamdaki rolü artıyor. Kapitalizm kendi mezar kazıcısını, amansızca sömürdüğü işçi sınıfını kaçınılmazlıkla güçlendiriyor. Onun belli merkezlerde ve büyük işletmelerde toplanmasını hızlandırıyor.

İşçi sınıfının çekirdeğini sanayi proletaryası oluşturuyor. Sanayi işçilerinin yaklaşık yarısı genellikle beş büyük kentin çevresinde yoğunlaşmış olan büyük işletmelerde çalışıyor. Sanayi işçilerinin geri kalan bölümünün ana yığını küçük işletmelere dağılmış bulunuyor. Geleneksel sanayi bölgeleri dışında yeni sanayi bölgeleri oluşuyor, küçük kentlerdeki sanayi işçilerinin sayısı artıyor.

Tarım ve orman işçileri içinde düzenli olarak bir işletmede çalışanlar sayıca büyüyor. Ama topraktan tamamen kopmuş olanların oranı düşük kalıyor, çoğunluğu mevsimlik işçiler oluşturuyor.

Banka ve büro personelinin, öğretmen vb. devlet

memurlarının, ücret karşılığı çalışan aydınların geniş bölümünün ekonomik ve sosyal konumları giderek işçi sınıfınıninkine yakınlaşıyor.

Türkiye işçi sınıfı toplumda sayısal gücünün çok üzerinde bir rol oynamaktadır. 1960'lı ve 1970'li yıllarda işçi sınıfının sendikal savaşımı toplumsal yaşamı derinden etkiledi. Özellikle sanayi proletaryası önemli bir politik savaş deneyimi kazandı, geniş işçi yığınlarının sendikal savaşıma atılmasına öncülük etti. Marksist-Leninist ideoloji ile işçi hareketinin birleşmesi süreci önemli adımlar attı.

Günümüzde işçi sınıfının birliğinin ve savaşımının önünde en büyük engel emperyalist ve gerici burjuva ideolojisidir. Öte yandan burjuva reformizmi ve küçük burjuva ideolojisi işçi hareketini derinden bölüyor. Tüm bunlar işçi sınıfının sendikal ve politik örgütlenmesini güçleştiriyor.

Son yirmi yılın tarihinin kanıtı olduğu gibi, işçi sınıfı toplumda gelişip güçlenen en devrimci sınıftır. Ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımını, tüm öteki halk güçlerini çevresinde birleştirerek utkuya ulaştırabilecek, toplumun devrimci yenilenmesine öncülük edebilecek tek sınıf işçi sınıfıdır.

Kent yoksulları Köylerden gelip büyük kentlerin çevresinde biriken ve sürekli bir iş bulamayan kent yoksullarının işçi sınıfının savaşımına kazanılması büyük önem taşıyor.

Köylülük Köylülük işçi sınıfından sonra toplumda en büyük ağırlığa sahip kesimdir. Köylülüğün ezici çoğunluğu kapitalist sömürü altında her geçen gün yoksullaşıyor, yıkıma uğruyor. Devletin, tarım politikasıyla köyde sınıf çelişkilerini yumuşatma olanakları daralıyor. Taban fiyatları uygulanması, tarım kredi ve subvansiyonları artan ölçüde yerli ve yabancı tekellerin, büyük tüccarların ve büyük toprak sahiplerinin çıkarına işliyor, bunların sömürüsü, vurgunu köylü yığınlarının belini büküyor. Yerli

ve yabancı tekeller tarımdaki etkinliklerini artırıyolar.

Köylülük aynı zamanda kapitalizmin geriliğinden, feodal kalımlardan, tefeci-aracı sömürüsünden, gitgide ufalan toprak parçasına kölece bağlı kalmaktan dolayı derin yoksul ve acılı bir yaşam sürüyor. Tarımda gizli işsizlik artıyor.

Kapitalizm köylülük içindeki, topraksız ve az topraklı köylüler, küçük ve orta köylüler, zengin köylüler (köy burjuvazisi) arasındaki ayrışmayı hızlandırıyor. Kırdaki sınıf çelişkileri derinleşiyor.

Kırsal bölgelerde kapitalist sanayi ve tarım işletmelerinin artmasıyla köyde yaşayan işçilerin sayısı artıyor. Topraksız ve az topraklı köylüler içinde büyük kentlere göç yapıyor, bunlar kentlerin çevresinde biriken kent yoksullarına katılıyor.

Köylülüğün çıkarları onun işçi sınıfıyla bağlaşıklık içine girmesini zorunlu kılıyor. Köylülük, Türkiye'de ancak bu yolla devrimci bir rol oynayabilir. Devrimin utkusu için işçi-köylü bağlaşıklığının sağlanması zorunludur.

Kent orta katmanları Kent orta katmanları Türkiye toplumunda önemli bir yer tutuyor. Kapitalizm bunlar içinde sınıfsal ayrışma sürecini hızlandırıyor. Bu katmanların belli bölümleri yıkıma uğruyor, bir yandan da bu katmanlar genişliyor. Esnaf ve zanaatkarların, ücret karşılığı çalışan kafa emekçilerinin, devlet memurlarının önemli bölümleri eski ayrıcalıkları hızla yitiriyor. Serbest olarak çalışan avukat, doktor, mühendis vb.lerinin, çok küçük bir bölümü burjuvazi ile bütünleşen geniş kesimlerinin durumu sarsılıyor.

Kent orta katmanlarının geniş kesimleriyle işçi sınıfının bağlaşıklığını sağlamak zorunludur. Küçük bir bölümü egemen güçlerin hizmetine giren aydınlar işçi sınıfının en yakın bağlaşıklarından biridir. Aydınlar halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımında önemli bir rol oynayacaklardır.

Gençlik

Toplumumuzda gençlik özel bir yer tutuyor. İşbirlikçi oligarşi ve hükümetleri gençlik üzerinde ağır ekonomik, politik baskılar uyguluyorlar, ona hiçbir olumlu gelecek hazırlamıyorlar. Artan sayıda okumuş-okumamış genç işsiz kalıyor. Gençlik emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşımında özel ve onurlu bir rol oynuyor. Her zaman halkımızın savaşımalarında yer alan yurtsever gençlik işçi sınıfımızın güvenilir savaş arkadaşısıdır.

Kadınlar

Kapitalizm, kadının ezilmesini kaldırmak şöyle dursun, giderek sanayiye çekilen kadın emeğini yağmalayarak bu ezgiye yeni boyutlar kattı. Öteyandan bu durum, kadınların politik ve sendikal savaşımına katılması sonucunu getiriyor. Toplumsal yaşamın demokratikleşmesinden en büyük yararı sağlayacak olan kadınlarımızın, işçi sınıfının savaşımına kazanılması büyük önem taşıyor.

Kürt halkı

Türkiye nüfusunun çok önemli bir bölümünü oluşturan Kürtler çifte ezgi altında yaşıyorlar. Kürt halkı yalnızca yerli ve yabancı tekeller, büyük toprak sahipleri, aracı ve tefeciler, vurguncular tarafından sömürülmekle kalmıyor. Bunun da ötesinde Türk burjuvazisi Türkiye Kürdistan'ında barbarca bir ulusal baskı uyguluyor.

Kürt emekçilerini Türk emekçileriyle bağlayan güçlü bağlar vardır. İki halkın düşmanı ortaktır. Türkiye işçi sınıfı, Kürt ulusu üzerindeki baskılara karşı çıkıyor. Emperyalizme ve faşizme karşı savaşım, antiemperyalist demokratik halk devrimi ancak iki halkın güçlerini birleştirmesiyle utkuya ulaşabilir.

Bağımlı, geri kapitalizmin çelişkileri

Kapitalizmin temel çelişkisi olan emek-sermaye çelişkisi bugün Türkiye'de büyük ve tekelci burjuvaziyle geniş halk yığınları arasında-daki artan çelişki olarak keskinleşiyor. Bu emperyalizm ile Türkiye halkı arasındaki çelişkinin keskinleşmesiyle birlikte ilerliyor. Büyük toprak sahipleri ve kapitalizm

öncesinin damgasını taşıyan öğelerle geniş köylü yığınları arasındaki çelişki, egemen Türk burjuvazisi ile Kürt halkı arasındaki çelişki toplumsal yaşamı belirleyen başlıca çelişkiler içinde yer alıyorlar.

Tüm bunların sonucunda bir yanda emperyalizm ve işbirlikçi oligarşi öte yanda tüm öteki sosyal sınıf, katman ve gruplar arasında keskinleşen çelişki öne çıkıyor. Toplumsal ilerlemeyi sağlamak, sömürülenler arasındaki temel çelişkiyi çözmenin koşullarını yaratabilmek için öncelikle çözülmesi gereken çelişki budur.

Kapitalizmin tarihsel aşımışlığı

Tüm bu çelişkiler ülkemizdeki sosyal-politik bunalımların temelidir. Kapitalizmin gelişmesi, tekelleşme, emperyalizme bağımlılığın artması, ABD emperyalizminin savaş kıskırtıcısı politikası, burjuva devletin sınıfsal temelini daraltıyor, onu daha da gericileştiriyor, militarizmi güçlendiriyor.

Halkımızın baş düşmanları, emperyalizm ve işbirlikçi oligarşi kendi bencil çıkarları için sınıf savaşımının yükselmesine, her zaman işçi sınıfı ve tüm emekçiler, ilerici güçler üzerindeki baskıları ve saldırıları artırarak yanıt verdiler.

Bütün bunlar gerici güçlerin egemenliklerini parlamenteryan yöntemlerle sürdüremelerini olanaksız kılan bunalımların kaçınılmazlığını gösteriyor. Öte yandan işçi sınıfının bağlaşıklık tabanı genişliyor, savaşım olanakları artıyor ve tüm bunlar geniş bir ulusal, demokratik cepheyi hem olanaklı, hem de zorunlu kılıyor.

Bugün Türkiye işbirlikçi oligarşinin terörist diktatörlüğü altında bulunuyor. Faşist rejim, ABD emperyalizminin uşağıdır, Türk ulusunun ve Kürt ulusunun ezici çoğunluğunun düşmanıdır ve Türkiye'deki bağımlı ve görece geri kapitalizmin can çekişme sürecini zorbalıkla uzatmaktan başka bir işlev görmüyor.

Kapitalizm tarihsel bakımdan aşımıştır ve toplumun sosyalist temelde devrimci yoldan yenilenmesi kaçınılmazdır.

Türkiye halkının ulusal ve sosyal kurtuluş yolu

FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜN YIKILMASI VE ULUSAL DEMOKRASİNİN KURULMASI

İvedi görev Günümüzün en ivedi görevi faşist diktatörlüğü yıkmaktır. TKP'nin bu dönemdeki amacı, diktatörlüğün yıkılmasıyla, halkın genel demokratik özgürlüklerini yeniden elde etmek ve genişletmektir. Bu, barışın savunulması, Türkiye'nin bir nükleer felaketten korunması, ABD emperyalizminin jandarması olmaktan kurtarılması, bölgede bir barış etkeni, egemen, bağımsız bir ülke olmasını sağlamak görevidir. Bu, emekçilerin, memurların, köylülerin, gençlerin, esnaf ve zanaatçıların yağmalanan sosyal, ekonomik kazanımlarını yeniden elde etmek ve genişletmek görevidir. Bu, Kürt halkının üzerindeki ulusal baskıyı ortadan kaldırmak görevidir.

Devrimin yolu Bu görevler, ancak işçi sınıfının ulusal demokratik cepheye en geniş barış ve demokrasi güçlerini birleştirmesi, işbirlikçi oligarşinin faşist diktatörlüğünün, halk yığınlarının bağımsız aktif eylemiyle yıkılması, erkin ulusal demokratik güçlerin cephesine geçmesi, ulusal demokrasinin kurulması, antiemperyalist demokratik dönüşümlerin başlatılması ve bu süreç boyunca işçi sınıfının hegemonyasının pekişmesi oranında, antiemperyalist, demokratik halk devriminin derinleşerek tamamlanmasıyla kesin olarak çözülebilir.

TKP, devrimci sürecin gelişmesindeki nesnel olarak zorunlu adım ve aşamaları atlamanın ağır yenilgilere neden olacağını belirtirken, şu gerçeğin de bilincindedir: Devrim soyut şemalara göre değil, on milyonlarca emekçinin kendi somut çıkarları için atılacakları günlük savaşlarının, yaratıcı ve aktif girişimlerinin ürünü olarak somut biçimler, özellikler kazanacaktır.

Faşist diktatörlük devrimin barışçıl yoldan utkuya ulaşmasını büsbütün olanaksız kıldı. Parlamento faşist cuntanın bir kılıfıdır. Şimdi, parlamento dışı savaşımın hemen her biçimi, karşısında devletin silahlı güçlerini buluyor.

TKP, en küçük bir barışçıl olanağı kullanmaktan geri kalmayacak, buna karşılık yığınları, devrimin barışçıl olmayan bir yol izleyeceği konusunda kendi deneyleri temelinde aydınlatacak ve parti her türlü savaşım biçimine hazırlıklı olacaktır. Kurulduğu günden beri amansız baskı ve saldırılara hedef olan TKP, yığınlar içindeki çalışmalarının sürekliliğini, ancak parti örgütlerini ve kadrolarını polise karşı koruma önlemlerini titizlikle uygulayarak sağlayabilir.

Partinin rolü ve yığınlar

TKP, işçi sınıfının, Türk, Kürt ve tüm azınlıkların işçilerinin öncü partisidir. TKP, Türk ve Kürt işçilerinin tek bir işçi sınıfı partisinde ve sendikalarda sağlam birliği için çalışır ve işçileri ulusal kökenlere göre ayrı örgütleme girişimlerine ilkesel karşı çıkar.

Komünistler, dikkatlerini her zaman yığınlara çeviriyorlar. Onlar, önlerine koydukları görevlerin yerine getirilmesinde halk yığınlarına, onların örgütlü gücüne güveniyorlar.

Komünistler her zaman yığınların savaşımının en ön sıralarında yer alır. Onlar, halkın davası için hiçbir özveriden geri durmaz, işçi sınıfının, tüm halkın çıkarlarını savunmada, onun savaşım yolunu aydınlatmada en büyük kararlılığı ve girişimciliği gösterirler. Komünistlerin çalışın insanların çıkarlarından ayrı özel çıkar-

ları yoktur. Onlar tüm varlıklarını, işçi sınıfının ideolojik eğitimine, onun olgunlaşmasına, örgütsel düzeyinin yükselmesine ve devrimci süreçte öncü rolünü yerine getirmesine adanmışlar. Onların yığınlar arasındaki çalışmalarının başlıca amacı, halkın politik deneyim kazanmasına ve devrimci dönüşümlerin, sosyalizmin zorunluğuna bilincine varmasına yardım etmektir.

Komünistler sendikalarda, kooperatiflerde, meslek örgütlerinde, gençlik ve kadın örgütlerinde, ilerici yönetimli olsun, olmasın tüm yığın örgütlerinde çalışır ve bu örgütlerde yığınların çıkarlarının baş savunucusu olurlar. Barış hareketinde aktif olarak yer alırlar. Ordu içindeki yurtsever kesimlerin halkın safına çekilmesi için aralıksız çaba harcarlar.

Tek cephe

TKP, barış ve ulusal demokrasi için tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesini kurmak için çalışacaktır. Sol güçlerin işbirliği, tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesini gerçekleştirmede büyük bir rol oynayabilir. Komünistler, bağlaşıklarıyla eşit haklılık temelinde işbirliği yapıyor, hiçbir ayrıcalık talep etmiyorlar.

TKP'ye göre ulusal demokratik güçlerin tek cephesini sağlamanın temel yolu, milyonlarca emekçinin tabanda, günlük savaşlar içinde eylem birliğini gerçekleştirmektir.

Halkın savaşımı

Türkiye'deki gelişmeleri, yalnızca emperyalizm ve işbirlikçi oligarşi belirlemiyor. Türkiye'nin tarihi, aralıksız süregelen ulusal kurtuluş ve sınıf savaşımının tarihidir.

Türkiye işçi sınıfı tarihi boyunca en elverişsiz koşullarda bile kendi sınıf örgütlerini, sendikalarını yaratabildi ve çetin savaşlarla, 15-16 Haziran 1970 hareketiyle, 1977-1978 ve 1979-1980 büyük grevleriyle birçok sosyal haklar elde etti. Önemli deneyler kazandı. İşçi sınıfı bir dizi fabrika işgalinde, 1 Mayıs ve öteki yığın gösterilerinde kanlı saldırılara göğüs gerdi ve daha da çelikleşti.

Halk düşmanı Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne, faşist teröristlere yığınsal karşı koyuş hareketinde, genel grevlerde, TARİŞ direnişinde, gençliğin Amerikan emperyalizmine karşı şanlı protesto eylemlerinde, faşist MHP başlarını Diyarbakır'a sokmayan Kürt halkının direnişinde, kadın hakları için savaşında, barış savaşçılarının toprak işgallerinde, topraksız ve az topraklı köylülerin toprak işgallerinde, küçük üreticilerin mitinglerinde halkımızın devrimci, demokratik gelenekleri yansıdı. Halkımızın savaşım geleneklerini ve potansiyelini işbirlikçi oligarşi hiçbir baskı ve demagojiyle yok edemez.

12 Eylül 1980 sonrasındaki en karanlık dönemde, işçi sınıfı herşeye karşı yokedilemeyen direnişleriyle geniş halk yığınlarının güvenini kazanıyor, onları barış, demokrasi, bağımsızlık, iş, ekmek ve toprak için savaşıma esinlendiriyor.

ULUSAL DEMOKRASİ

Birleştiklerinde barış ve ulusal demokrasi uğrunda savaşımı başarıya ulaştıracak güçler daha belirgin ortaya çıkmıştır. Bu güçler, çıkarları emperyalizmle ve işbirlikçi oligarşiyle çatışan tüm sınıf ve katmanlardır. Onların politik, sendikal ve mesleki örgütleridir. TKP'nin ödevi, tüm bu güçleri, barış ve ulusal demokrasi uğrunda savaşımına kazanmaktır.

Ulusal demokrasi- nin sınıfsal temeli Ulusal demokrasi, işçi sınıfının, köylülerin, esnaf ve zanaatçıların, yurtsever erlerin, assubay ve subayların, aydınların ve gençliğin, küçük ve orta işletme sahiplerinin, kürt halkının, diktatörlüğe karşı çıkan ve ortak bir program çevresinde birleşen tüm güçlerin işbirliği ile, işçi sınıfının öncülüğündeki yığınların bağımsız, aktif savaşımıyla kurulabilir.

Ulusal demokrasi, tüm bu sınıf ve katmanların erkidir. Bu erk, emperyalizme ve çekirdeğini bir avuç tekelin oluşturduğu, işbirlikçi oligarşiye karşıdır.

Ulusal demokrasi- nin görevleri Ulusal, demokratik güçlerin hükümeti, politik özgürlükleri tanıyacak, barışın korunması için ivedi adımları atacak, faşizmin yeniden dirilmemesi, gerici askersel darbelerin kökünün kazınması, militarizmin toplum yaşamından sökülmesi için, işbirlikçi oligarşinin ve ABD emperyalizminin konumlarına ağır darbeler indirecek, devleti ve toplumsal yaşamın tüm alanlarını demokratikleştirecektir.

TKP, bu dönemde aşağıdaki istemlerin ivedilikle gerçekleştirilmesi için savaşacaktır:

Barış, ulusal bağımsızlık ve halklararası dostluk için

Barışı korumak NATO'nun nükleer silahlanma programına verilen onayın geri alınması, Varşova Antlaşması ve NATO arasında bir saldırmazlık anlaşmasının imzalanması, NATO'nun etkinlik alanını genişletme çabalarına karşı çıkılması; Sovyetler Birliği'nin ilk nükleer vuruşu yapmama ve topraklarında nükleer silah olmayan ülkelere karşı bu silahı kullanmama yükümlülüğünü açıklamasına dayanılarak, topraklarımızdaki tüm nükleer depoların kaldırılması, Balkanların nükleer silahsız bölge yapılması yönündeki Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin önerisine olumlu yanıt verilmesi; Türkiye topraklarına Amerikan atom roketlerinin yerleştirilmesine izin verilmemesi;

Bölgede barış ve halklararası dostluk ABD "Çevik Kuvvetler"inin topraklarımıza yerleştirilmesine karşı çıkılması, genişletilmiş üsler planlarına ve uygulamalarına son verilmesi, AWACS casusluk uçaklarının topraklarımızda barındırılmaması; bölgede gizli ya da açık yeni saldırgan askersel blok kurma girişimlerine karşı çıkılması;

Türk-Yunan anlaşmazlıklarının NATO'yu karıştır-

madan iki ülkenin hak eşitliği ve uluslararası hukukun ve uygulamaların temelinde, barışçıl görüşmeler yoluyla giderilmesi ve Ege Denizi'ni ve hava sahasını NATO'nun, ABD'nin egemenliğine veren Rogers Planı'nın tanınmaması;

Türkiye'nin 1974 yılındaki Kıbrıs'dan askerlerin geri çekileceği yolundaki sözlerini yerine getirmesi, Kıbrıs'ın tüm yabancı askerlerden arındırılması, adanın bağımsızlığı, toprak bütünlüğü ve egemenliği ilkelerinin tanınması, Kıbrıs sorununun adadaki Türk ve Rum toplumlarının kardeşçe yaşaması yönünde çözülmesi;

Tüm komşu ülkelerle karşılıklı saldırmazlık anlaşmalarının bağlanması;

Ortadoğu'da tüm antiemperyalist güçlerle, başta Filistin halkıyla, FKÖ ile dayanışma, Filistin halkının kendi devletini kurma hakkının savunulması, İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesi;

Ulusal egemenlik Cuntanın onayladığı "Savunma İşbirliği Anlaşması" ile ulusal egemenliğimizle bağdaşmayan, ABD'yle imzalanmış tüm ikili kölelik anlaşmalarının yırtılması, topraklarımızdaki Amerikan ve NATO üslerinin sökülmesi;

Amerikan silah ambargosundan gereken sonuçlar çıkarılarak ulusal savunmamızın, ekonomik gelişmeyi desteklemeksizin çok yönlü ilişkilerle, kendi gücümüz temel alınarak sağlanması, ulusal güvenlik politikasının Amerikan askersel doktrinlerine göre değil, ulusal çıkarlara göre yeniden düzenlenmesi;

Barış içinde Bağılantısızlık yönünde adımlar atılmaması;
yanyana yaşama Karşılıklı eşitlik, egemenliğe ve toprak bütünlüğüne saygı, içişlerine karışmama, anlaşmazlıkların zora ya da zor tehdidine başvurmadan çözülmesi gibi barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin dış politikanın temeli olması;

Bölgede tüm ülkelerle iyi komşuluk ve karşılıklı yarar sağlayan işbirliği kurulması;

Demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden kazanılması ve genişletilmesi için

Genel politik af Genel politik af çıkarılması, koğuş-turmaların sona erdirilmesi, idam cezasının kaldırılması; politik göçmenlerin yurttaşlık haklarının geri verilmesi ve kendilerine özgürce yurda dönme hakkı tanınması;

12 Eylül'cü Anayasanın yürürlükten kaldırılması ve 1961 Anayasası'nın demokratik ilkeleri temelinde ulusal, demokratik nitelikli bir Anayasa hazırlanması; bu hazırlığa tüm yurttaşların aktif, demokratik katılımının sağlanması ve anayasanın özgürlük koşullarında yapılabilecek bir referandumla yürürlüğe girmesi;

Ulusal demokratik Bu anayasayla:
anayasa - Tüm erkin demokratik koşullarda oluşacak parlamentoya geçmesi ve hükümetin yalnızca parlamentoya hesap vermesi, ancak onun kararıyla görevden alınması; halk oylarının parlamentoya eşit bir biçimde yansımaya olanak verme ilkesi temelinde, orantılı seçim sisteminin benimsenmesi; 18 yaşındakilere seçme ve 21 yaşındakilere seçilme hakkının tanınması;

- Yerel yönetimlerin seçimle oluşturulması, yetkilerinin artırılması ve mali olanaklarının genişletilmesi;
- TKP de içinde politik partilerin üstündeki yasağın kalkması, partilerin, sendikaların, derneklerin üstündeki devlet denetimi adı altındaki her türlü antidemokratik karışmaların sona ermesi;

- Tüm çalışanlara grev hakkının, özgür toplu sözleşme ve sendikalaşma haklarının eksiksiz tanınması;

- Örgütlenme, basın, gösteri, düşünce özgürlüğünün sağlanması, dini ve vicdani inançlarından dolayı kimseye baskı yapılmaması;

- Yargı bağımsızlığının, TRT ve üniversite özerkliğinin sağlanması;

- Başta 141 ve 142'nci maddeler olmak üzere, DGM, Olaganüstü Hal ve benzeri eski ve yeni antidemokratik tüm yasaların yürürlükten kalkması, faşist, ırkçı, savaş yanlısı partilerin yasaklanması;

- Kürt halkı üzerinde ulusal baskıların sona erdirilmesi.

Devletin demokratikleştirilmesi

- Devlet aygıtının, özellikle ordunun, faşistlerden, cunta kalıntılarında, emperyalizmin ajanlarından arındırılması; bunlardan halka karşı işledikleri suçların hesabının sorulması;

- Millî Güvenlik Kurulu ve MİT gibi organların devlet içinde devlet olmaktan çıkarılması; tüm güvenlik organlarının, CIA ve öteki emperyalist gizli servislerle ilişkilerine son verilmesi ve demokratik temeller üzerinde yeniden örgütlenmesi;

- Ulusal demokrasinin kendisini her türlü emperyalist ve karşıdevrimci saldırıya karşı savunmak için tüm önlemleri alması;

- Ordunun ulusal bağımsızlığı ve demokratik kazanımları korumakla görevlendirilmesi; ordunun iç yaşamının demokratikleştirilmesi; baskı, dayak vb. uygulamaların kaldırılması;

- 12 Eylül sonrasında politik nedenlerle görevlerinden uzaklaştırılan devlet memurlarının ve üniversite öğretim üyelerinin yeniden işlerine dönmesi.

Ekonomik bağımlılığa, işsizliğe ve pahalılığa karşı halk yararına bir ulusal ekonomi için

Ekonomik politikada değişim

- Devletin izlediği ekonomik politikanın kökten değiştirilmesi; emperyalist ülkelerin dayattığı ekonomik bağımlılığı artıran, bunalımın yüklerini emekçilerin sırtına bindiren 24 Ocak kararlarına ve bunun değişik türden uygulamalarına son verilmesi;

- İşsizliğe karşı savaşımın ekonomik politikanın temel sosyal hedefi olması, işsizliği azaltacak özel programlar uygulanması;

Ekonomik

- Emperyalist ülkelerle eşitsiz ekonomik ilişkiler yerine, bütün ülkelerle karşılıklı yarar ve eşitlik temelinde ekonomik ilişkilerin kurulması; ekonominin dış finansman gereksinimleri için de aynı yolun izlenmesi; İMF ve Dünya Bankası gibi yeni-sömürgeci kuruluşlara olan bağımlılığın sona ermesi; Uluslararası Yeni Bir Ekonomik Düzen için dünya çapında verilen savaşımın desteklenmesi

-Yabancı sermayeye tanınan tüm ayrıcalıkların kaldırılması; iç pazarın yabancı sermayeye karşı korunması; dışalım ve dışsatımda devletin rolünün sürekli artırılması;

Demokratik toprak ve tarım reformu

- Demokratik bir toprak ve tarım reformunun yapılması; büyük toprak sahiplerinin topraklarının köylü komiteleri eliyle topraksız ve yoksul köylüye dağıtılması; tarımın modernleştirilmesi; köylü işletmelerine ucuz fiyat ve düşük faizli krediyle gübre, ilaç, tohumluk ve araç gereç sağlanması; üretimden girdi sağlanmasına ve satışa kadar her alanda gönüllülük temelinde kooperatifleşme hareketinin desteklenmesi; tarımda devlet işletmelerinin rolünün artırılması; taban fiyatlarının köylünün emeğini değerlendirici düzeyde saptanması;

Tekellerin eylemlerinin sınırlandırılması, vurgunculuğun yokedilmesi

- Devlet işletmelerinin ve ekonomik kuruluşlarının özel kapitalist tekel-lerin, vurguncuların çıkarlarına kul-lanılmasına son verilmesi; holding-lere devlet bütçesinden "teşvik", "vergi muafiyeti", "vergi iadesi" gibi adlar altında yapılan ödemelerin durdurulması, bu fonların devlet işletmelerinin güçlendirilmesine yöneltilmesi;

- Ağır silahlanma harcamalarının azaltılması; NATO içinde ikinci büyük orduyu besleyen Türkiye'nin asker sayısında indirim yapması ve ordunun ulusal savunma-mıza yeterli düzeye indirilmesi; askerlik süresinin kı-saltılması;

- Yeraltı ve yerüstü doğal zenginliklerin devletleştirilmesi; devlet işletmelerinde ve büyük kapitalist işlet-melerde, işçilerin yönetime demokratik katılımının sağlanması;

- Fiyatların denetim altına alınması; tüketicinin ko-runması; vurgunculuğun önlenmesi; kredilerle ilgili emekçileri, küçük ve orta işletme sahiplerini koruyucu önlemler alınması; bankalarda biriken mali fonların devlet denetimi altında ulusal kalkınmanın hizmetine verilmesi;

- Vergi kaçakçılığının önlenmesi, çok kazanan-dan çok, az kazanan-dan az ilkesi temelinde, emekçi yığın-lara yüklenen dolaylı vergileri azaltan, lüks tüketime gereken vergileri getiren adaletli bir vergi reformunun yapılması;

Sanayileşme: - Ekonomide, sanayi ve tarımda, ekonomik bağımsızlığı sağlayacak, yapısal bozuklukları ve bölgesel derin eşitsizlikleri giderecek planlı bir kalkınma politikasının izlenmesi her şeyden önce, sanayide dinamik, bilimsel-teknik devrimin sonuçlarıyla bağlı sektörlerin devlet eliyle kurulması ve modern teknolojinin yaratılması için kaynakların seferber edilmesi; sanayi ve tarımın uyum-lu gelişiminin sağlanması; ülkenin kendi ulusal enerji

kaynaklarına dayanma ilkesinin benimsenmesi;

- Ülkenin sanayileşmesine, ekonomik bağımsızlığın temellerinin güçlenmesine katkıda bulunan özel işlet-melerin korunması, zor durumda olan küçük ve orta işletmelerin desteklenmesi, küçük esnaf ve zanaatçı-ların korunması ve bunların ekonomiye daha etkin kat-kıda bulunmalarının sağlanması;

İşçi sınıfı için: - Asgari ücretin her yıl ve insanca yaşam düzeyine göre tüm bölge-ler ve işkolları için eşit olarak, demokratik işçi katılımıyla saptanması ve vergi dışı bırakılması; ücret ve maaş-ların satın alma gücünün insanca yaşam düzeyi sağlaya-cak biçimde artırılması; 40 saatlik iş haftası ve ağır işlerde 6 saatlik işgünü uygulamasının getirilmesi; sigor-tasız işçi kalmaması; İş Yasası'nın emeğin haklarını ko-ruyacak yönde değiştirilmesi, tarım ve orman işçilerini de kapsamaması; işsizlik sigortasının kurulması; iş kazala-rını önleyici ve çalışma sağlığını koruyucu önlemlerin ivedi olarak alınması;

Köylülük için: - Köyün ve köylünün gerilikten, yoksulluktan, bilgisizlikten kurtarıl-ması için gereken önlemlerin alınması; köylere elektrik, su, yol, sağlık hizmeti götürülmesi; okul ve kültür evleri kurulması; köylerde sanayi tesislerinin kurulmasının desteklenmesi; köylünün sağlık ve yaşlılık sigortası hakkının gerçekleştirilmesi; konut yapımına yardımcı olunması;

Gençlik için: - Gençliğe güvenli bir gelecek, çağdaş ve demokratik bir eğitim, iş için: eğitim sisteminin tüm düzeylerinin sosyal-eko-nomik gelişmenin, çağdaş bilimin gereklerine göre demokratik ve köklü bir biçimde yeniden düzenlenmesi; herkese eğitim hakkının gerçekleşmesi; öğrencilerin burs ve yurt sorunlarının çözülmesi; orta öğretimi, meslek okulunu, yüksek okulu bitirmiş her gence iş sağlayacak bir planlamanın gerçekleştirilmesi; gençliğin uyuştur-u kullanımı, alkolizm, pornografi gibi kötü alışkanlık-

lara karşı korunması, boş zamanlarını değerlendirme olanaklarının sağlanması; çırak ve genç işçilerin, ücret kaybı olmaksızın, çalışma saatleri içinde mesleki ve genel eğitiminin sağlanması;

Kadınlar için: - Çalışan kadını korumak için eşit işe eşit ücret, iş bulmada ve terfide fırsat eşitliği ilkelerinin uygulanması; analığın toplum ve devlet tarafından korunması; kreşler açılması;

Sağlık - Emekçilerin ücretsiz bakımının sağlanması; önleyici hekimliğin geliştirilmesi; köye sağlık hizmetlerinin götürülmesi; tüm resmi sağlık kuruluşlarının birleştirilmesi; hastanelerin modernleştirilmesi, yaygınlaştırılması;

Sosyal güvenlik - Çağdaş bir sosyal güvenlik sisteminin oluşturulması; sigorta kuruluşlarında sigortalıların demokratik denetiminin sağlanması; emekli, dul ve yetimlerin, sakatların korunması;

Konut ve kentleşme - Kiraların denetlenmesi; konut üretiminin devletin ana bir görevi olması; emekçilere sağlıklı, düşük kiralı, sağlam konutlar sağlanması; konut kooperatiflerinin geliştirilmesi; çevre sağlığını koruyan modern kentleşme planlarının yapılması ve uygulanması; kanalizasyon sorunun çözülmesi;

Bilim, kültür, sanat - Bilim, kültür ve sanatın emperyalist, şoven ve ahlak dışı yozlaşmalarına karşı korunması; çağdaş, insancıl, ulusal ve demokratik niteliğinin güçlendirilmesi için devlet tarafından desteklenmesi;

Yurt dışındaki işçiler - Yurt dışındaki işçilerin yasal durumlarını güvence altına alan, buldukları ülkenin işçilerinin sahip olduğu tüm sosyal, ekonomik ve demokratik hakları tanıyan anlaşmaların yapılması; kimi hükümetlerin zorla kesin dönüşü dayatmaya yönelik politikalarına karşı aktif savaşımların yürütülmesi; kesin dönüş yapanlara yerleş-

me ve iş olanakları sağlanması; tasarruf ve yatırımların tekellere karşı korunması ve devlet öncülüğünde ulusal kalkınmaya yönlendirilmesi; konsolosluklar eliyle yürütülen politik baskılara, harç ve masraf adı altında alınan haraçlara ve "bedelli askerlik" uygulamasıyla yürütülen soyguna son verilmesi; ülkede yurtdışına göçü gereksiz kılacak bir kalkınma planının gerçekleştirilmesi.

***

Türkiye Komünist Partisi, bu programın tüm ulusal, demokratik güçlerin eylem ve cephe birliği için bir temel olabileceği görüşündedir. Bunun yanı sıra TKP, ulusal demokrasi programını tümüyle benimsemeyen cunta karşıtı güçlerle, cuntanın yıkılması ve halkın kendi iradesini özgürce dile getirebileceği koşulların yaratılması için işbirliği yapabilir.

ANTIEMPERYALİST DEMOKRATİK HALK DEVRİMİNİN TAMAMLANMASI

Devrimin başlangıcı ve tamamlanması Faşizme karşı güçlerin birleşmesi, halk yığınlarının aktif eyleme geçmesi ve faşist diktatörlüğün yıkılması, antiemperyalist demokratik halk devriminin yolunu açacaktır. Erkin işbirlikçi oligarşiden ulusal demokratik güçlere geçmesi, ulusal demokrasinin kurulması, yukarıdaki dönüşümlerin gerçekleşmesi, antiemperyalist demokratik halk devriminin ilk basamağıdır. İşçi sınıfının bağlaşıklarıyla birlikte erk organlarındaki konumları, hegemonyası pekiştiği ölçüde, ulusal demokrasi demokratik halk erkine dönüşecek, antiemperyalist, demokratik halk devriminin görevlerini tamamlamaya yönelecektir.

Antiemperyalist demokratik halk devriminin görevlerini, işçi sınıfının öncülüğünde, işçi-köylü ittifakı temelinde tüm halkın birleşik güçleri tamamlayabilir. İşçi sınıfı ulusal demokrasinin kuruluş aşamasında işbirliği yaptığı öteki güçlerle de, onlar, yeni görevlerin çözümüne yaklaştıkları ölçüde işbirliğini sürdürecektir.

Devrimci dönüşümler Antiemperyalist demokratik halk devriminin tamamlanması döneminde:

Ulusal bağımsızlık sağlanacak, NATO'yla her türlü bağlar koparılacak, AET ile yapılmış eşitsiz anlaşmalar iptal edilecektir.

Büyük ve tekeli burjuvazinin, yabancı şirketlerin ulusal ekonomi için önem taşıyan şirketleri, bankalar, sigortalar, dış ve toptan iç ticaret devletleştirilecektir.

Kooperatif mülkiyetinin desteklenmesi ve devlet işletmelerinin güçlendirilmesiyle demokratik toprak ve tarım reformunun geri dönülmezcesine sağlanması gerçekleştirilecektir.

Planlı ekonomi uygulamasına başlanacaktır.

Politik yaşam ve genel olarak tüm kamu yaşamı kökten demokratikleştirilecek, emekçilerin toplumsal yaşamın her alanında yönetime katılması, demokratik işçi denetiminin yaygınlaşması sağlanacaktır. Halk erki devrimin kazanımlarını korumak için gerekli önlemleri alacaktır.

Kültür devrimi başlatılacaktır.

Ulusal sorunun çözümü Halk erki ulusal sorunu çözecektir. Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı, yani ayrılma hakkı gerçekleştirilecektir.

Eğer Kürt halkı özgür iradesi ile Türk halkı ile birlikte kalmaya karar verirse, ortak devlet, somut tarihsel koşullara uygun bir biçimde düzenlenecektir. Demokratik devletin anayasasında Kürt halkının ayrılma hakkı güvence altında olacaktır.

Komünistler her zaman gönüllülük temelinde demokratik merkezi bir devletten yanadırlar ve ulusal sorunun çözümüne, işçi sınıfının sosyalizm savaşımının çıkarlarını başa alarak yaklaşırlar.

SOSYALİST AMACIMIZ

Sosyalizmi kurmak ve oradan da bayrağında "herkes-ten yeteneğine, herkese ihtiyacına göre" ilkesi yazılı komünizme geçmek Türkiye Komünist Partisi'nin uzak amacıdır.

Antiemperyalist, demokratik halk devriminin sosyalist devrimine büyümesi İki aşamalı bütünsel devrim sürecinde demokratik devrim bir dizi ara basamaktan geçerek yolu sosyalizme açacaktır. Ulusal demokrasiyle başlayan devrimci sürecin derinleşmesiyle, antiemperyalist, demokratik halk devriminin tamamlanan görevlerinin giderek sosyalist görevlerle iç içe girmesiyle, devrimin sosyalist aşaması başlayacaktır.

Sosyalist devrimin öncü, itici gücü, emekçi köylülük ve kent emekçileriyle bağlaşıklık kuran işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı, sosyalizme geçiş öncesinde işbirliği yaptığı güçleri de sosyalizm amacına kazanmak, onlarla işbirliğini sürdürmek için çalışacaktır.

Proletarya diktatörlüğü İki aşamalı bütünsel devrimin tüm gelişme süreci boyunca parçalanmış ve yokedilen burjuva devlet aygıtının yerini işçi sınıfının güçlü erki, proletarya diktatörlüğü alacaktır. İşçi sınıfının erki ve üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti temelleri üzerine oturacak olan yeni

toplumsal düzen, gerçek demokrasidir.

Sosyalizm Geniş halk yığınlarının toplum yönetimine fiilen katılması için, halklar arasında dostluk ve eşitlik için gerekli koşulların yaratılmasını, ekonominin halk yararına, planlı ve bunalımsız gelişmesini, emekçi halkın toplumsal ve politik haklarının güvence altına alınmasını yalnız sosyalizm sağlayabilir.

Sosyalist mülkiyet, üretimin planlı örgütlenmesine ve kafa-kol emekçilerinin ekonominin yönlendiriciliğine ve yönetimine etkinlikle katılmasına temel olacaktır. Böylece sosyalizmde bilim, çeşitli toplumsal ve ekonomik alanlara girecek, bilimsel-teknik devrimin yarattığı tüm potansiyeller ekonomik gelişmenin hızlanması, toplumun tüm üyelerinin gereksinimlerinin karşılanması için tam ve kapsamlı kullanılacaktır. Kültür devrimi sonuçlanacak, tüm kültür değerleri en geniş yığınlara ulaşacaktır. İnsancıl ve ahlaki değerler egemen olacaktır.

Böylece insanın insan tarafından sömürülmesinin ve ulusal eşitsizliğin tüm biçimlerini sonsuza kadar yok etmek olanaklı olacaktır.

Sosyalizmin kurulup geliştirilmesi, işçi sınıfının etkinleştirilip yönlendireceği en geniş yığınların destek, katılım ve girişimlerine dayanacaktır. Komünist Partisi tüm olarak sosyalist toplumun öncüsüdür. Emekçi halkın, yığın örgütlerinin artan politik etkinliği, kişi haklarının çoğaltılması ve sosyalist demokrasinin çok yönlü geliştirilmesi, halkın eylem ve irade birliğini ilerletecektir.

Sosyalizmde sömürücü sınıfların ortadan kalkması, emekçi sınıfların artan kaynaşması, sosyalist kuruluşun gelişip güçlenmesi koşullarında proletarya diktatörlüğü tüm halkın devletine dönüşecek ve demokrasi daha da gelişip bir üst düzeye çıkacaktır.

***

Türkiye halkı, yüzyıllardır özlemini duyduğu baskısız ve sömürsüz bir toplum düzenine ancak bu programın yaşama geçirilmesiyle erişebilir. Halkın genliğı ve mutluluğı ancak bu yolla sağlanabilir ve sürekli genişletilebilir.

Türkiye Komünist Partisi, tüm komünistler bu programı gerçekleştirmek için hiçbir özveriden kaçınmayacak, tüm güçlerini bu yüce amaç uğrunda aralıksız savışına adayacaklardır.